

Sygn. akt IV CSK 358/17

POSTANOWIENIE

Dnia 22 grudnia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak

w sprawie z powództwa J. M. S.

przeciwko L. S.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 22 grudnia 2017 r.,

na skutek skargi kasacyjnej pozwanego

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 30 listopada 2016 r., sygn. akt V ACa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną pozwanego L. S. od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 30 listopada 2016 r., sygn. akt V ACa [...] Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, OSNC 2001, nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Skarżący zarzucił naruszenie prawa procesowego, tj. art. 386 § 6 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c., art. 328 § 2 k.p.c. i art. 386 § 1 i 4 k.p.c. przez ich niewłaściwe

zastosowanie i niewykonanie wiążących wskazań Sądu Najwyższego zawartych w uzasadnieniu wyroku z dnia 15 stycznia 2015 r. w sprawie sygn. akt IV CSK 181/14 oraz Sądu Apelacyjnego w [...] zawartych w wyroku z dnia 23 kwietnia 2015 r. w sprawie sygn. akt V ACa [...], przez dokonanie tej oceny w sposób pobieżny, jedynie formalny oraz jej uzasadnienie z naruszeniem zasad określonych w art. 328 § 2 k.p.c. i uniemożliwienie kontroli instancyjnej i kasacyjnej w tym zakresie, a tym samym zaniechanie przez Sąd Apelacyjny w [...] uchylenia wyroku Sądu Okręgowego w S. mimo, iż Sąd ten nie rozpoznał sprawy co do jej istoty przez nie dokonanie oceny okoliczności zawartych we wskazaniach sądów wyższych instancji.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. Przesłanki te nie zostały jednak spełnione.

Według ugruntowanego orzecznictwa Sądu Najwyższego, przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia prawnego polega na sformułowaniu tego zagadnienia i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Musi przy tym chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej oraz innych podobnych spraw (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, nie publ., z dnia 15 czerwca 2016 r., V CSK 4/16, nie publ.).

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo, iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, nie publ., z dnia

26 czerwca 2015 r., III CSK 77/15, nie publ., z dnia 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, nie publ.).

W ocenie skarżącego w sprawie występuje istotne zagadnienie w postaci konieczności odpowiedzi na pytanie, czy weryfikacja sposobu wypełnienia wiążących wytycznych, która z natury rzeczy musi pośrednio odnosić się do sfery ustaleń faktów i oceny dowodów, nie narusza zakazu określonego w art. 398² § 3 k.p.c. i zasady, że Sąd Najwyższy jest sądem prawa, a nie sądem faktu. Z kolei potrzeba wykładni dotyczy przepisów art. 386 § 6 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c., art. 328 § 2 k.p.c. i art. 386 § 1 i 4 k.p.c. w zakresie określenia wzajemnej korelacji przepisów k.p.c. stanowiących niewątpliwie odstępstwo od zasady samodzielności jurysdykcyjnej sądu czy swobody orzekania, tj. art. 386 § 6 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. oraz granic weryfikacji przez sąd odwoławczy i Sąd Najwyższy zakresu i sposobu wypełnienia wiążących wytycznych zawartych zgodnie z treścią art. 386 § 6 k.p.c.

Zagadnienia dotyczące zakresu związania sądu, któremu sprawa została przekazana, na podstawie art. 398²⁰ k.p.c. wykładnią prawa dokonaną w danej sprawie przez Sąd Najwyższy, były już przedmiotem wyjaśnień Sądu Najwyższego. Wskazano, że pojęcie „wykładnia prawa” należy rozumieć ściśle, jako ustalenie znaczenia przepisów prawa, nie obejmujące stwierdzeń i ocen dotyczących stanu faktycznego sprawy. Związanie to obejmuje jedynie wykładnię tych przepisów prawa, które były rozpatrywane przez Sąd Najwyższy w ramach oceny zarzutów kasacyjnych, w tym przede wszystkim zarzutów, które stanowiły podstawę uchylenia zaskarżonego wyroku (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 7 kwietnia 2016 r., II CSK 230/15, nie publ, z dnia 26 marca 2014 r., V CSK 284/13, OSNC 2015 nr 3, poz. 37).

Nie zachodzi również potrzeba wykładni art. 386 § 6 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c., art. 328 § 2 k.p.c. i art. 386 § 1 i 4 k.p.c. W judykaturze Sądu Najwyższego wyjaśniono, że art. 386 § 6 k.p.c. łamie zasadę swobody orzeczniczej sądu wprowadzając dwukierunkowe związanie oceną prawną i wskazaniem wyrażonymi przez sąd drugiej instancji w uzasadnieniu wyroku uchylającego wyrok sądu pierwszej instancji i przekazującego temu sądowi sprawę do ponownego

rozpoznania. Jest nim związany sąd, któremu sprawa została przekazana, ale także sąd drugiej instancji, który w razie kolejnego rozpoznawania sprawy na skutek apelacji nie może w niezmienionym stanie prawnym i przy tożsamych ustaleniach faktycznych odstąpić od wcześniej zajętego stanowiska (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 11 października 2013 r., I CSK 710/12, nie publ., z dnia 1 kwietnia 2015 r., III PK 128/14, nie publ.).

W kasatoryjnym wyroku z dnia 15 stycznia 2015 r. przekazującym sprawę Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania, wydanym w tej sprawie, Sąd Najwyższy wskazał, że Sąd pierwszej instancji, z aprobatą Sądu Apelacyjnego, zaniechał czynienia własnych ustaleń i oceny prawnej w kwestii mającej - jak przyjęły te Sądy - zasadnicze znaczenie dla rozstrzygnięcia, czyli istotnych postanowień zawartej przez strony umowy sprzedaży, ze względu na błędne przyjęcie mocy wiążącej orzeczeń zapadłych w innej sprawie pomiędzy tymi samymi stronami, tym bardziej, że Sąd drugiej instancji przytoczył ponadto, bez właściwej oceny, stanowisko Sądu pierwszej instancji o prawomocnym orzeczeniu i powadze rzeczy osądzonej orzeczenia w sprawie I C [...], w której wyrok Sądu Okręgowego z dnia 3 sierpnia 2010 r. został w całości uchylony. Wyrok uchylający otwiera na nowo drogę do rozpoznania sprawy przez sąd pierwszej instancji. W konsekwencji Sąd Najwyższy stwierdził, że Sądy obu instancji nie wskazały, jakie własne ustalenia i oceny (w zakresie rozważanych okoliczności) zostały dokonane przez sąd ponownie rozpoznający sprawę w pierwszej instancji, a następnie w drugiej instancji. Wskazał dalej, iż umowa, z której wywodzony jest spór, była umową ustną i ustalenie jej treści wymagało przeprowadzenia oraz oceny różnych dowodów, zwłaszcza osobowych, z czego zrezygnował Sąd oraz zaniechał także własnej oceny tego, że w pierwszej sprawie sprzedawca opierał obronę na twierdzeniu o umownym zastrzeżeniu własności maszyn do czasu zapłacenia ceny i na tezie, że umowa nie doszła do skutku.

Wyrokiem z dnia 23 kwietnia 2015 r., Sąd Apelacyjny w [...] uchylił wyrok Sądu Okręgowego w S. z dnia 8 kwietnia 2013 r. i przekazał temu Sądowi sprawę do ponownego rozpoznania wskazując, że nie doszło do rozpoznania istoty sprawy, skoro Sąd pierwszej instancji nie poczynił własnych ustaleń faktycznych, opierając

się na ustaleniach poczynionych w innej sprawie, w tym ustaleniach zawartych w uzasadnieniu wyroku z dnia 3 sierpnia 2010 r., który został uchylony.

Z powyższego przedstawienia wynika, iż przyczyną kasatoryjnych wyroków Sądu Najwyższego i rozpoznającego ponownie sprawę wyroku Sądu Apelacyjnego było niepoczynienie przez Sądy własnych ustaleń faktycznych oraz własnej ich oceny prawnej.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy w S. wydał wyrok, czyniąc w całości własne ustalenia faktyczne i dokonując oceny prawnej roszczenia powoda, zaś Sąd Apelacyjny zaskarżonym wyrokiem oddalił apelację pozwanego szczegółowo odnosząc się do zarzutów skierowanych przeciwko podstawie faktycznej i prawnej rozstrzygnięcia.

Dlatego sformułowane przez skarżącego we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej wątpliwości mają charakter pozorny i pozostają bez znaczenia w przedstawionych wyżej okolicznościach tej sprawy.

Naruszenie przez sąd drugiej instancji art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. może wyjątkowo stanowić usprawiedliwioną podstawę kasacyjną wtedy, gdy wskutek uchybienia wymaganiom stawianym uzasadnieniu, zaskarżone orzeczenie nie poddaje się kontroli kasacyjnej. Zatem nie każde uchybienie w zakresie konstrukcji uzasadnienia sądu drugiej instancji może stanowić podstawę dla skutecznego podniesienia zarzutu kasacyjnego, lecz tylko takie, które uniemożliwia Sądowi Najwyższemu przeprowadzenie kontroli prawidłowości orzeczenia (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2005 r., IV CK 122/05 nie publ., z dnia 28 listopada 2007 r., V CSK 288/07, nie publ., z dnia 21 lutego 2008 r., III CSK 264/07, OSNC - ZD 2008 Nr D, poz. 118, postanowienie z dnia 23 lipca 2015 r., I CSK 654/14, nie publ.). Zgodnie bowiem z art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. skarżący zarzucając naruszenie przepisów prawa procesowego, powinien wykazać, że uchybienie to mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy.

Wbrew stanowisku skarżącego uzasadnienia zaskarżonego wyroku Sądu drugiej instancji i poprzedzającego wyroku Sądu pierwszej instancji zawierają

elementy konstrukcyjne wskazane w art. 328 § 2 k.p.c. w sposób, który w pełni umożliwia kontrolę kasacyjną.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

jw

l.n